

Forgách Kinga

Nagy művek, tanítványok, hiányosságok

◊ Kiállítás a száz éve született
Somogyi József tiszteletére

Somogyi József műveiből nyílt kiállítás nemrég a Magyar Művészeti Akadémia székházában, a Pesti Vigadóban. A második világháború utáni magyar szobrászat kiemelkedő egyénisége éppen száz éve született, ebből az alkalomból hozták létre azt a tárlatot, amelyen nem csak az életmű legjelentősebb alkotásai, hanem Somogyi tanítványainak szobrai is megtekinthetők. A kiállítás június 26-ig látogatható.

Az elsősorban köztéri szobrairól ismert, Kossuth-, és Munkácsy-díjas művész kisplasztikáit, érmeit, rajzait, és természetesen legjelentősebb szobrait tekintheti meg a közönség a *Somogyi József – 100* című tárlaton a Pesti Vigadóban. Az életmű-kiállításnak is beillő válogatáson Somogyi köztéri szobrainak Szelényi Károly által készített nagyméretű fotói, illetve a művész-pedagógus több mint hatvan növendékének munkái is szerepelnek.

Somogyi József 1916-ban született Félszerfalván, a képzőművészet a Pápai Református Kollégiumban töltött évek alatt keltette fel érdeklődését, ahol A. Tóth Sándor tanította rajzolni. Eredetileg jogásznak készült, később viszont mégis a művészi pályán kötött ki. 1935-től Aba-Novák Vilmos Szabadiskolájában, majd a Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait. Mesterei Réti István, Kontuly Béla és Kisfaludi Strobl Zsigmond voltak. Már korai szobraival elismerést váltott ki, 1940-ben a Szinyei Társaság tavaszi szalonjában *Örvösmedve* című alkotása kitüntető elismerésben részesült – ez a szobra a mostani kiállításon is látható. Később elnyerte a brüsszeli Világkiállítás nagydíját, *Táncolók* című, Kerényi Jenővel közösen készített művével. Nem csak művész, de pedagógus is volt, tizennyolc évig tanított a Képzőművészeti Gimnáziumban, harminc évig a Képzőművészeti Főiskolán, melyből tizenkét év rektorsággal telt.

Szobrai Budapest számos pontján és több vidéki városban is megtalálhatók, az Országház főbejáratát őrző, és a második világháború alatt elpusztult, oroszláncsoport jobb oldali oroszlánját ő alkotta újra, az ő nevéhez köthető a Madách Színház épületét díszítő szobrok egyike is. Életművének

Somogyi József: Mednyánszky László síremlékterve –1965

eredetisége és egyszerű őszinteségéből fakadó kifejezőereje sok szempontból hatott a hazai szobrászművészetre.

A Pesti Vigadó hatodik emeleti kiállítása két teremből áll: az egyikben Somogyi tanítványainak munkái, a másikban a mester rajzai, kispasztikái, szobrai láthatók. A kiállítóterek közti folyosót a művész köztéri szobrainak nagyalakú fotói díszítik, a falakon pedig az alkotó rövid életrajza áll. A köztés térben egy-két plaketteket tartalmazó vitrint is elhelyeztek, illetve egy nagyalakú képernyőt, amelyen két archív felvétel is megtekinthető: egy rövid portréfilm az alkotóról, és egy, a hódmezővásárhelyi Szántó Kovács József-szobor körüli vitákról szóló korabeli riport.

A Somogyi műveit bemutató terem bejáratánál három-három portréfotón maga a művész látható, a kiállítóter falain körben pedig az alkotó szénrel és pitt-tel készített női aktjai függnek. Már a rajzokon is feltűnik Somogyi jellegzetes stílusa: lendületes, elnagyolt, a testekre, az anyagiságra koncentrálló, vázaltszerű tanulmányrajzok ezek. Ahogy a művész legtöbb szobrának esetében, úgy a rajzoknak is van némi archaikus jellege, a női test arányaival való játék az ősi Vénuszok ábrázolásmódját eleveníti föl: hatalmas csípők, vastag, kitárulkozó combok, apró fejek és elhanyagolt, néhány vonallal megrajzolt, szinte lényegtelen arcvonások. Ugyanezek a tulajdonságok jellemzik Somogyi szobrait is, kiegészülve a durva, kezeletlen anyagok, a szerkezeti sűrítettség hatásával. A tárlaton szerepel a művész egyik első fontos alkotása, a *Martinász* is, amely 1953-ban készült, köztéri változatát azonban csak 1960-ban állították fel Dunaújvárosban, mivel a szobor eredetileg egy budapesti vasgyár előtt állt volna, de a gyár igazgatója megvétózta a felállítási tervet, mondván: sovány, rongyos, elcsigázott dolgozó szobra nem állhat az üzem előtt. A kiállítóter középpontjában a *Corpus* című alkotás áll. Somogyinak egyébként több más, egyházi témájú műve is szerepel a tárlaton.

A mester növendékeinek kiállított szobrai nagyon vegyesek, témájukat, stílusukat és anyaghasználatukat tekintve. Összességében azonban érezhető műveiken Somogyi hatása: tömör kifejezőerő, kifacsart, aránytalan vagy torzó-szerű testeket megjelenítő, elnagyolt, durva felületű alkotások ezek is.

A tárlat legfőbb hiányossága, hogy nem látja el kellő mennyiségű információval a látogatókat. Egy rövid életrajztól eltekintve nem segít abban, hogy elhelyezhessük Somogyit a magyar képzőművészet történetében, nem reflektál művészet-pedagógiai módszereire, vagy a szobrászatról való elveire, ahogyan arról sem kapunk képet, hogy tanítványai közül kik milyen pályát futottak be, és milyen viszonyt ápoltak mesterükkel. A Somogyi életművének keresztmetszetét bemutató, fontos alkotásokat fölvonultató tárlat így a „levegőben lóg”, nem derül fény szobrászművészetének későbbi nemzedékekre gyakorolt konkrét hatására, a Képzőművészeti Főiskola életében játszott szerepére, politikai munkásságára, vagy műveinek fogadtatására.

Somogyi József: Aratók – Dunaújváros

